

OPETUSHALLITUS
UTBILDNINGSTYRELSEN

Näyttötutkinnon perusteet

ROMANIKULTTUURIN OHJAAJAN AMMATTITUTKINTO 2010

Määräys 62/011/2010

Näyttötutkinnon perusteet

ROMANIKULTTUURIN OHJAAJAN AMMATTITUTKINTO 2010

Määräys 62/011/2010

© Opetushallitus ja tekijät

Määräykset ja ohjeet 2010:32

ISBN 978-952-13-4635-4 (nid.)

ISBN 978-952-13-4636-1 (pdf)

ISSN-L 1798-887X

ISSN 1798-887X (painettu)

ISSN 1798-8888 (verkkojulkaisu)

Taitto: Edita Prima Oy

www.oph.fi/julkaisut

Kopijyvä Oy, Espoo 2011

21.12.2010

62 /011/2010

Voimassaoloaika: **1.1.2011 alkaen toistaiseksi**

Säännökset, joihin toimivalta määräyksen antamiseen
perustuu:
L 631/98, 13 § 2 mom

Kumooa Opetushallituksen määräyksen
6.4.2006 nro 17/011/2006

Muuttaa Opetushallituksen määräystä
-

ROMANIKULTTUURIN OHJAAJAN AMMATTITUTKINNON PERUSTEET

Opetushallitus on päättänyt romanikulttuurin ohjaajan ammattitutkinnon perusteista, joita on noudatettava 1.1.2011 lukien toistaiseksi. Ennen tämän määräyksen voimaantuloa aloitetut tutkintosuoritukset voidaan saattaa loppuun perusteiden 6.4.2006 nro 17/011/2006 mukaisesti 31.12.2012 mennessä.

Tutkintotoimikunta ja tutkinnon järjestäjä eivät voi jättää noudattamatta tutkinnon perusteita tai poiketa niistä.

Järjestettäessä näyttötutkintoon valmistavaa koulutusta koulutuksen järjestäjä päättää koulutuksen sisällöstä ja järjestämisestä tutkinnon perusteiden mukaisesti. Koulutukseen osallistuvalla tulee osana koulutusta järjestää mahdollisuus suorittaa näyttötutkinto.

Pääjohtaja

Timo Lankinen

Opetusneuvos

Hanna Ketonen

LIITE

Romanikulttuurin ohjaajan ammattitutkinto 2010

SISÄLTÖ

1	Näyttötutkinnot	7
	1.1. Näyttötutkintojen järjestäminen	7
	1.2. Näyttötutkinnon suorittaminen	7
	1.3. Näyttötutkinnon perusteet.....	7
	1.4. Henkilökohtaistaminen näyttötutkinnossa	8
	1.5. Ammattitaidon arviointi näyttötutkinnossa.....	8
	1.6. Todistukset	9
	1.7. Näyttötutkintoon valmistava koulutus	9
2	Romanikulttuurin ohjaajan ammattitutkinnon muodostuminen	10
	2.1. Romanikulttuurin ohjaajan ammattitutkinnossa osoitettava osaaminen	10
	2.2. Tutkinnon osat ja tutkinnon muodostuminen	11
3	Romanikulttuurin ohjaajan ammattitutkinnossa vaadittava ammattitaito ja arvioinnin perusteet	12
	3.1 Romanikulttuurin tukeminen ja kulttuurista tiedottaminen.....	14
	Ammattitaitovaatimukset	14
	Arvioinnin kohteet ja kriteerit.....	14
	Ammattitaidon osoittamistavat	16
	3.2 Monikulttuurisessa työyhteisössä toimiminen	17
	Ammattitaitovaatimukset	17
	Arvioinnin kohteet ja kriteerit.....	17
	Ammattitaidon osoittamistavat	18
	3.3 Asiakasohjaus ja viranomaisneuvonta	19
	Ammattitaitovaatimukset	19
	Arvioinnin kohteet ja kriteerit.....	19
	Ammattitaidon osoittamistavat	21
	3.4 Pienryhmän ohjaaminen	22
	Ammattitaitovaatimukset	22
	Arvioinnin kohteet ja kriteerit.....	22
	Ammattitaidon osoittamistavat	23
	3.5 Monikulttuurisen tapahtuman tai näyttelyn järjestäminen.....	23
	Ammattitaitovaatimukset	23
	Arvioinnin kohteet ja kriteerit.....	23
	Ammattitaidon osoittamistavat	24
	3.6 Romanikielen käyttäminen.....	25
	Ammattitaitovaatimukset	25
	Arvioinnin kohteet ja kriteerit.....	25

Ammattitaidon osoittamistavat	26
3.7 Tutkinnon osa perus-, ammatti- tai erikoisammattitutkinnosta	26

Liite

Romanikulttuurin ohjaajan ammatin kuvaus.....	27
---	----

1 NÄYTTÖTUTKINNOT

1.1 Näyttötutkintojen järjestäminen

Opetushallituksen asettamat, työnantajien, työntekijöiden, opettajien ja tarvittaessa itsenäisten ammatinharjoittajien edustajista koostuvat tutkintotoimikunnat vastaavat näyttötutkintojen järjestämisestä ja valvonnasta sekä antavat tutkintotodistukset. Tutkintotoimikunnat tekevät sopimuksen näyttötutkintojen järjestämisestä koulutuksen järjestäjien ja tarvittaessa muiden yhteisöjen ja säätiöiden kanssa. Näyttötutkintoja ei saa järjestää ilman voimassa olevaa, tutkintotoimikunnan kanssa solmittua järjestämissopimusta.

1.2 Näyttötutkinnon suorittaminen

Näyttötutkinto suoritetaan osoittamalla hyväksytysti tutkinnon perusteissa vaadittu osaaminen tutkintotilaisuuksissa käytännön työssä ja toiminnassa. Jokainen tutkinnon osa on arvioitava erikseen. Arvioinnin tekevät työnantajien, työntekijöiden ja opetusalan edustajat yhdessä. Aloilla, joilla itsenäinen ammatinharjoittaminen on tyypillistä, myös tämä taho otetaan huomioon arvioijien valinnassa. Lopullisen päätöksen arvioinnista tekee tutkintotoimikunta. Tutkintotodistus voidaan antaa, kun kaikki tutkinnon suorittamiseksi määrättyt tutkinnon osat on suoritettu hyväksytysti.

1.3 Näyttötutkinnon perusteet

Tutkinnon perusteissa määritellään tutkintoon kuuluvat osat ja mahdollisesti niistä muodostuvat osaamisalat, tutkinnon muodostuminen, kussakin tutkinnon osassa vaadittava ammattitaito, arvioinnin perusteet (arvioinnin kohteet ja kriteerit) ja ammattitaidon osoittamistavat.

Tutkinnon osa muodostaa ammatin osa-alueen, joka voidaan erottaa luonnollisesta työprosessista itsenäiseksi arvioitavaksi kokonaisuudeksi. Tutkinnon osissa määritellyissä ammattitaitovaatimuksissa keskitytään ammatin ydintoimintoihin, toimintaprosessien hallintaan ja kyseessä olevan alan ammattikäytäntöihin. Niihin sisältyvät myös työelämässä yleisesti tarvittavat taidot, esimerkiksi sosiaaliset valmiudet.

Arvioinnin kohteet ja kriteerit on johdettu ammattitaitovaatimuksista. Arvioinnin kohteilla ilmaistaan ne osaamisen alueet, joihin arvioinnissa kiinnitetään

erityistä huomiota. Kohteiden määrittäminen helpottaa myös ammattitaidon arviointia asianomaisesta työtoiminnasta. Arvioinnin tulee kattaa kaikki tutkinnon perusteissa määritellyt arvioinnin kohteet. Arvioinnin kriteerit määrittelevät hyväksyttävän suorituksen laadullisen ja määrällisen tason.

Ammattitaidon osoittamistavat sisältävät tutkinnon suorittamiseen liittyviä tarkentavia ohjeita. Ammattitaito osoitetaan pääsääntöisesti todellisissa työtehtävissä ja toimissa. Ammattitaidon osoittamistavat voivat sisältää mm. ohjeita siitä, kuinka tutkintosuoritusta voidaan tarvittaessa täydentää, jotta kaikki ammattitaitovaatimukset tulevat kattavasti osoitetuiksi.

1.4 Henkilökohtaistaminen näyttötutkinnossa

Henkilökohtaistamisesta Opetushallitus on antanut erillisen määräyksen.

1.5 Ammattitaidon arviointi näyttötutkinnossa

Ammattitaidon arvioinnissa tulee perusteellisesti ja huolellisesti tarkastella sitä, miten tutkinnon suorittaja on osoittanut osaavansa sen, mitä tutkinnon perusteissa ko. tutkinnon osan ammattitaitovaatimuksissa edellytetään. Arvioinnissa käytetään tutkinnon perusteissa määriteltyjä arviointikriteerejä. Arvioinnissa tulee käyttää monipuolisesti erilaisia ja ensisijaisesti laadullisia arviointimenetelmiä. Vain yhden menetelmän käytöllä ei välttämättä saada luotettavaa tulosta. Arvioinnissa otetaan huomioon ala- ja tutkintokohtaiset erityispiirteet tutkinnon perusteiden mukaisesti. Mikäli tutkinnon suorittajalla on luotettavia selvityksiä aikaisemmin osoitetusta osaamisesta, arvioijat arvioivat niiden vastaavuuden näyttötutkinnon perusteiden ammattitaitovaatimuksiin. Arvioijat ehdottavat dokumentin tutkintotoimikunnalle tunnustettavaksi osaksi näyttötutkinnon suoritusta. Lopullisen päätöksen aiemmin osoitetun ja luotettavasti selvitetyn osaamisen tunnustamisesta tekee tutkintotoimikunta.

Ammattitaidon arviointi on prosessi, jossa arviointiaineiston keräämisellä ja arvioinnin dokumentoinnilla on keskeinen merkitys. Työelämän sekä opettajien edustajat tekevät kolmikantaisesti huolellisen ja monipuolisen arvioinnin. Jokaisen tutkinnon suorittajan tulee selvästi saada tietoonsa arvioinnin perusteet. Tutkinnon suorittajalle on annettava mahdollisuus suoritustensa itsearviointiin. Näyttötutkinnon järjestäjä laatii arvioinnin kohteena olevan tutkinnon osan suorittamisesta arviointipöytäkirjan, jonka arvioijat allekirjoittavat. Tutkinnon suorittajalle tämän jälkeen annettava palaute on osa hyvää arviointiprosessia. Lopullisen päätöksen arvioinnista tekee tutkintotoimikunta.

Arvioijat

Tutkinnon suorittajan ammattitaitoa arvioivilla henkilöillä tulee olla hyvä ammattitaito ko. näyttötutkinnon alalta. Tutkintotoimikunta ja näyttötutkinnon järjestäjä sopivat arvioijista näyttötutkintojen järjestämissopimuksessa.

Arvioinnin oikaisu

Tutkinnon suorittaja voi lainsäädännön mukaisen määräajan puitteissa pyytää arvioinnin oikaisua tutkintotoimikunnalta, jonka toimialaan ja -alueeseen kyseessä oleva tutkinto kuuluu. Kirjallinen oikaisupyyntö osoitetaan tutkintotoimikunnalle. Tutkintotoimikunta voi arvioijia kuultuaan velvoittaa toimittamaan uuden arvioinnin. Arviointia koskevasta oikaisuvaatimuksesta annettuun tutkintotoimikunnan päätökseen ei voi hakea muutosta valittamalla.

1.6 Todistukset

Tutkintotodistuksen ja todistuksen tutkinnon osan tai osien suorittamisesta antaa tutkintotoimikunta. Todistuksen valmistavaan koulutukseen osallistumisesta antaa koulutuksen järjestäjä. Opetushallitus on antanut määräyksen todistuksiin merkittävistä tiedoista.

Näyttötutkinnon osan tai osien suorittamisesta annetaan todistus silloin, kun näyttötutkintoon osallistuva sitä pyytää. Tutkintotodistuksen ja myös todistuksen tutkinnon osan tai osien suorittamisesta allekirjoittavat tutkintotoimikunnan edustaja ja näyttötutkinnon järjestäjän edustaja.

Opetushallituksen hyväksymään ammattikirjaan tehty merkintä näyttötutkinnon suorittamisesta on tutkintotodistukseen rinnastettava todistus näyttötutkinnon suorittamisesta. Näyttötutkinnon järjestäjä hankkii ja allekirjoittaa ammattikirjan. Ammattikirja on näyttötutkinnon suorittajalle maksullinen.

1.7 Näyttötutkintoon valmistava koulutus

Näyttötutkintoihin osallistumiselle ei voida asettaa koulutukseen osallistumista koskevia ennakkoehtoja. Pääsääntöisesti tutkinnot suoritetaan kuitenkin valmistavan koulutuksen yhteydessä. Koulutuksen järjestäjä päättää näyttötutkintoon valmistavan koulutuksen sisällöstä ja järjestämisestä tutkinnon perusteiden mukaisesti. Koulutus ja tutkintotilaisuudet on jäsennettävä tutkinnon osien mukaisesti. Näyttötutkintoon valmistavaan koulutukseen osallistuvalla tulee osana koulutusta järjestää mahdollisuus osallistua tutkintotilaisuuksiin ja suorittaa näyttötutkinto.

2 ROMANIKULTTUURIN OHJAAJAN AMMATTITUTKINNON MUODOSTUMINEN

2.1. Romanikulttuurin ohjaajan ammattitutkinnossa osoitettava osaaminen

Romanit ovat vähemmistöryhmä, jolla on virallisesti tunnustettu vähemmistö- asema sekä yhtäläiset oikeudet ja velvollisuudet Suomen kansalaisina. Suomen perustuslaissa on erikseen säädetty romanien ja muutamien muiden ryhmien oikeudesta ylläpitää ja kehittää omaa kieltään ja kulttuuriaan.

Romanien oman osallistumisen ja vaikuttamisen lisääntyminen on luonut hallinnollisia ja järjestöpohjaisia rakenteita paikallisella, alueellisella, valtakunnallisella ja kansainvälisellä tasolla. Monista kansallisista ja kansainvälisistä hankkeista ja projekteista on tullut tavanomainen keino kehittää toimintamalleja huomioimaan romani- ja monikulttuurisuusnäkökulma eri sektoreilla. Nämä toiminnat ovat puolestaan tuottaneet romanikulttuuriin erikoistuneen monipuolisen ammattikunnan ja romaniaasioihin keskittyneen moniammatillisen verkoston.

Suomessa monikulttuurisuusosaamisen tarve näkyy myös romanivähemmistöä koskevan asiantuntijatiedon tarpeen lisääntymisenä, johon romanikulttuurin ohjaajat voivat vastata osoittamallaan osaamisensa tutkinnon tutkintotilaisuuksissa. Romanikulttuurin ohjaajan ammattitutkinnossa osoitettu osaaminen on osoitus romanikysymysten kanssa työskentelevän henkilön ammattitaidosta. Romanikulttuurin ohjaaja osoittaa kokonaisvaltaista ja jäsentynyttä osaamista hyödyntäen romanikulttuuritietoaan, jota tarvitaan tiedottamisessa, romanien aseman, kielen ja kulttuurin edistämiseksi, kulttuurin esittämisen- ja tuotantoproduktioissa sekä yhteiskunnallisessa toiminnassa yleensä.

Romanikulttuurin ohjaajan ammattitutkinnon suorittanut työskentelee mm. kunnissa, seurakunnissa ja järjestöissä tai esittämisen- ja tuotantoproduktioissa. Tutkinnon suorittaja osoittaa osaamisensa verkostoituneissa yhteisöissä ja moniammatillisissa työryhmissä. Hän osaa käsitellä romanikulttuuriin liittyviä erityiskysymyksiä ja haasteita eri elämäntilanteissa olevien henkilöiden kanssa. Hän työskentelee romaniaasiakkaiden, muista kulttuureista tulevia henkilöiden, viranomaisten sekä eri ammattiryhmien edustajien kanssa lisäten eri ammattiryhmille tietoa romanikulttuurista. Tutkinnon suorittanut osoittaa osaamisensa toimimalla vuorovaikutteisesti erilaisten organisaatioiden yleisissä tehtävissä.

Valinnaiset tutkinnon osat mahdollistavat osaamisen osoittamisen yhdellä ammattialueella henkilökohtaisen kiinnostuksen, kokemuksen ja osaamisen mukaan.

2.2 Tutkinnon osat ja tutkinnon muodostuminen

Romanikulttuurin ohjaajan ammattitutkinnossa on seitsemän tutkinnon osaa. Tutkinnon suorittaminen edellyttää kolmen pakollisen ja yhden valinnaisen tutkinnon osan suorittamista. Ensimmäinen, toinen ja kolmas tutkinnon osa ovat kaikille tutkinnon suorittajille pakollisia, neljäs tutkinnon osa valitaan neljästä valinnaisesta tutkinnon osasta. Tutkinto on valmis, kun kolme pakollista osaa ja yksi valinnainen tutkinnon osa on suoritettu hyväksytysti.

Pakolliset tutkinnon osat ovat

- 3.1 Romanikulttuurin tukeminen ja kulttuurista tiedottaminen
- 3.2 Monikulttuurisessa työyhteisössä toimiminen
- 3.3 Asiakasohjaus ja viranomaisneuvonta.

Valinnaiset tutkinnon osat, joista tutkinnon suorittaja valitsee yhden, ovat

- 3.4 Pienryhmän ohjaaminen
- 3.5 Monikulttuurisen tapahtuman tai näyttelyn järjestäminen
- 3.6 Romanikielen käyttäminen
- 3.7 Tutkinnon osa perus-, ammatti- tai erikoisammattitutkinnosta.

3 ROMANIKULTTUURIN OHJAAJAN AMMATTITUTKINNOSSA VAADITTAVA AMMATTITAITO JA ARVIOINNIN PERUSTEET

Tutkinnon perusteissa vaadittu ammattitaito osoitetaan tutkintotoimikunnan hyväksymän Romanikulttuurin ohjaajan ammattitutkinnon järjestämissuunnitelman perusteella henkilökohtaistetuissa tutkintotilaisuuksissa aidossa toiminnassa, jolloin tutkinnon suorittaja osoittaa kattavasti tutkinnon perusteiden edellyttämän ammatillisen osaamisen.

Romanikulttuurin ohjaajan ammattitutkinto arvioidaan tutkinnon osa kerrallaan niin, että tutkinnon suorittajan ammattitaitoa verrataan tutkinnon osan ammattitaitovaatimukseen. Tutkintotilaisuuksissa tutkinnon suorittaja osoittaa valmiuksia ja kykyä soveltaa osaamistaan vaihtelevissa tilanteissa ja toimintaympäristöissä. Hän myös osoittaa kykynsä kokemusten arviointiin ja kokemuksista oppimiseen, toimintatapojen uudelleenajatteluun ja uusien toimintatapojen käyttöönottoon.

Jokaisen tutkintotilaisuuden jälkeen arvioija tai arvioijat arvioivat ja dokumentoivat tutkinnon suorittajan osoittaman osaamisen suhteessa tutkinnon osan ammattitaitovaatimukseen, arvioinnin kohteisiin ja kriteereihin. Tutkinnon suorittajan itsearviointi on olennainen osa tutkintosuoritusta. Tutkintotilaisuuden jälkeen järjestettävä palautekeskustelu on osa hyvää arviointiprosessia.

Tutkinnon osan kaikkien tutkintotilaisuuksien jälkeen pidetään arviointikeskustelu, johon kolmikantaisesti osallistuvat tutkinnon suorittajan kanssa

- työnantajatahon edustaja
- kokenut työntekijän edustaja sekä
- opettajien edustaja.

Tutkinnon suorittaja esittää keskustelussa saamansa arviot, omat itsearvionsa ja tutkintosuorituksiin liittyvät arvioidut dokumentit. Tutkinnon suorittaja ja arvioijat keskustelevat yhdessä ja arvioivat tutkinnon suorittajan osoittamaa ammatillista osaamista tutkinnon osan ammattitaitovaatimusten, arvioinnin kohteiden ja kriteerien mukaisesti annettujen arvioiden ja dokumenttien perusteella. Arviointikeskustelun päätteeksi arvioijaryhmä pitää kokouksen, jossa se päättää, esitetäänkö tutkintotoimikunnalle tutkinnon osan hyväksymistä tai hylkäämistä sekä antaa siitä kirjallisen lausunnon.

Ammattitaitovaatimukset, arvioinnin kohteet ja kriteerit

Tutkinnon osan työelämän tehtävä- ja taitoalueista muodostetut ammattitaitovaatimukset määritellään seuraavilla sivuilla lihavoidulla tekstillä. Sen alla ovat vasemmassa sarakkeessa ammattitaitovaatimuksesta johdetut arvioinnin kohteet, jotka ilmaisevat ne ammattitaidon kannalta keskeiset osaamisalueet, joihin arvioinnissa kiinnitetään erityisesti huomiota. Oikeanpuoleiseen sarakkeeseen on kirjoitettu arvioinnin kriteerit, jotka määrittelevät hyväksyttävän suorituksen laadullisen ja määrällisen tason. Näiden perusteella arvioidaan tutkintosuorituksen hyväksyminen. Tutkinnon osan jälkeen kuvataan ammattitaidon osoittamistavat.

TUTKINNON OSAT

3.1 Romanikulttuurin tukeminen ja kulttuurista tiedottaminen

Pakollinen tutkinnon osa

Ammattitaitovaatimukset	
Tutkinnon suorittaja osaa välittää kulttuuritietoa Suomen romaneista suomalaisena vähemmistökulttuurina.	
Arvioinnin kohteet	Arvioinnin kriteerit
Kulttuuritiedon hankkiminen ja välittäminen	<p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • vahvistaa romanikulttuurin asemaa yhtenä suomalaisena kulttuurina • tiedottaa romaneista yhtenä vähemmistöryhmänä, jolla on virallisesti tunnustettu vähemmistöasema sekä yhtäläiset oikeudet ja velvollisuudet Suomen kansalaisina • tiedottaa selkeästi ja monipuolisesti romanikulttuurista pääväestölle, viranomaisille, eri ammattiryhmien edustajille sekä muille vähemmistökulttuurien edustajille • ottaa huomioon työssään romanien tapakulttuurin, historian ja perinteet • arvioi ja valikoi kriittisesti romanikulttuurista tarjolla olevaa tietoa • välittää yhteistyötahoille selkeää tietoa romanikulttuurin merkityksestä romanien identiteetille • käyttää työssään monipuolisia keinoja romanikulttuurin ja -kielen ylläpitämiseen, säilyttämiseen ja kehittämiseen • työskentelee tiedostaen kulttuurin muuttavana ilmiönä ja muutoksen merkityksen romaniyhteisölle • käsittelee ammattitaitoisesti kulttuuri-ihanteiden, -arvojen, -asenteiden sekä yhteiskunnallisen todellisuuden eroavaisuuksia • työskentelee vuorovaikutteisesti

	<ul style="list-style-type: none"> • perustelee omia näkemyksiään ammatillisesti ja monipuolisesti sekä ottaa huomioon toisten mielipiteet.
Tutkinnon suorittaja osaa käyttää työnsä tukena suomalaisen romanipoliitiikan tarjoamia välineitä.	
Suomalaiseen romanipoliitiikkaan perehtyminen	Tutkinnon suorittaja <ul style="list-style-type: none"> • hakee työnsä tueksi monipuolista tietoa romaniasioissa toimivista organisaatioista paikallisella, alueellisella ja kansallisella tasolla • hakee ja käyttää työssään tietoa vähemmistöjen asemaa koskevista laeista kuten yhdenvertaisuuslaista.
Tutkinnon suorittaja osaa toimia yhteistyössä eri kulttuurien edustajien kanssa.	
Monikulttuurinen toiminta	Tutkinnon suorittaja <ul style="list-style-type: none"> • pitää yhteyttä eri kulttuureja edustaviin tahoihin • toimii aktiivisesti vuorovaikutuksessa kulttuuri-toimijoiden kanssa • hankkii tietoa suomalaisen yhteiskunnan monimuotoisuudesta ja monikulttuurisuudesta • toimii vuorovaikutuksellisesti toisella kotimaisella ja yhdellä vieraalla kielellä • selvittää oman ja muiden kulttuurien yhtäläisyyksiä ja eroavaisuuksia vuorovaikutteisesti • toimii kunnioittavasti ja hyviä yhteistyötaitoja osoittaen romaniväestöön, pääväestöön ja muihin vähemmistöryhmiin kuuluvien kanssa.
Tutkinnon suorittaja osaa hankkia ja arvioida yhteiskunnallista tietoa.	
Yhteiskunnallisen tiedon hankkiminen ja arviointi	Tutkinnon suorittaja <ul style="list-style-type: none"> • hankkii ja käyttää hankkimaansa yhteiskunnallista tietoa ja hyödyntää sitä aktiivisesti työssään • toimii suomalaisen yhteiskunnan peruseriaatteiden mukaisesti • työskentelee julkishallinnon päätöksentekojärjestelmän tuntien.

Tutkinnon suorittaja osaa tiedottaa romanien vähemmistöasemasta, kulttuurista ja kielestä.

Romanikulttuurista tiedottaminen

Tutkinnon suorittaja

- tiedottaa kirjallisesti ja suullisesti romanikieles-
tä, -kulttuurista ja romanien vähemmistöase-
masta
- huolehtii työnsä sisäisestä ja ulkoisesta tiedot-
tamisesta tehden oman tehtävänsä tunnetuksi
alueellisten päättäjien keskuudessa
- toimii vastuullisesti välittäessään tietoa romani-
kulttuurista eri kohderyhmille ja medialle
- perustelee omia näkemyksiään monipuolisesti ja
ammattillisesti
- valmistaa kulttuuriesityksen tai lehdistötiedot-
teen
- kokoaa tiedotteen tueksi lisämateriaalia koh-
deryhmän tarpeen ja kiinnostuksen mukaan eri
tietolähteitä käyttäen
- esiintyy selkeästi ja vuorovaikutteisesti luento-
tai esitelmätilanteessa asiakkaan ja kohderyh-
män edellyttämällä tavalla.

Ammattitaidon osoittamistavat

Tutkinnon suorittaja osoittaa tutkinnon osan ammattitaitovaatimusten mukai-
sen osaamisen esimerkiksi järjestö-, viranomais-, hanke- tai asiantuntijatyössä
romanikulttuurin kulttuuritiedon välittäjänä. Näitä päivittäisiä työtehtäviä voivat
olla esimerkiksi romanikulttuuria käsittelevät luennot, esitelmät, keskustelutilai-
suuksiin osallistuminen, kirjallisen tiedon tuottaminen, sähköisen informaation
jakaminen tai työskentely sosiaalisessa mediassa.

Arvioijat seuraavat ja arvioivat tutkinnon suorittajan toimintaa sekä antavat sii-
tä kirjallisen arvion. Tutkinnon suorittaja voi täydentää tutkintosuorituksiaan
prosessin aikana tuotetuilla dokumenteilla, jotka arvioituina ovat osa hänen
arviointiaineistoaan.

3.2 Monikulttuurisessa työyhteisössä toimiminen

Pakollinen tutkinnon osa

Ammattitaitovaatimukset	
Tutkinnon suorittaja osaa työskennellä monikulttuurisessa työympäristössä.	
Arvioinnin kohteet	Arvioinnin kriteerit
Monikulttuurisessa työyhteisössä toimiminen	Tutkinnon osan suorittaja <ul style="list-style-type: none"> • toimii luontevasti eri kulttuureja ja kielitaustoja edustavien asiakkaiden ja työyhteisön jäsenten kanssa • työskentelee monikulttuurisessa tiimissä tai ryhmässä vuorovaikutteisesti, rakentavasti ja tuloksettaasti • toimii työyhteisössä vastuullisesti ja tehokkaasti sovittujen tavoitteiden ja sopimusten mukaisesti.
Tutkinnon suorittaja osaa toimia työryhmissä tai hankkeissa	
Työryhmä- ja hanketyöskentely	Tutkinnon osan suorittaja <ul style="list-style-type: none"> • toimii rakentavasti osana monikulttuurista ryhmää ja edistää ryhmän pääsyä asetettuihin tavoitteisiin • hyödyntää joustavan neuvottelukäytännön ja kokoustekniikan periaatteita • laatii yhteenvetoja, muistioita ja raportteja asiantuntevasti • vastaanottaa ja antaa rakentavaa palautetta vuorovaikutteisesti • osallistuu aktiivisesti työyhteisönsä toiminnan kehittämiseen tai itsenäisen hankkeen eri vaiheisiin kuten suunnitteluun, toteuttamiseen ja raportointiin.
Tutkinnon suorittaja osaa hankkia tietoa ja laatia asiakirjoja.	
Tiedon käsittely	Tutkinnon suorittaja <ul style="list-style-type: none"> • käyttää monipuolisesti kirjallisuutta, tietoverkkoja sekä suullisesti välitettyä tietoa tiedonhankinnassaan • kokoaa ja jäsentää ja käyttää tietoa tavoitteellisesti toiminnassaan • tuottaa ja muokkaa selkeitä ja oikeakielisiä asiakirjoja tekstinkäsittelyohjelmilla, työtehtävien ja organisaation käytäntöjen mukaisesti • dokumentoi omaan työhönsä liittyvää aineistoa.

Tutkinnon suorittaja osaa edistää kulttuurien kohtaamista.

Vuorovaikuttaminen monikulttuurisessa työympäristössä

Tutkinnon suorittaja

- työskentelee eri kulttuuritaustaisten henkilöiden kanssa kulttuurisensitiivisesti erilaisia näkemyksiä kunnioittaen
- arvioi ammatillisesti kulttuurien kohtaamiseen liittyviä tekijöitä
- valitsee ohjaustilanteissa kulttuuritaustan huomioon ottavia toimintatapoja
- valitsee työssään tarpeenmukaiset toimintatavat ja verkostot
- tekee yhteistyötä tarkoituksenmukaisesti
- edistää oman työnsä avulla integraatiota ja yhdenvertaisuuden toteutumista
- toimii työssään vaitiolovelvollisuutta sekä henkilöstö- ja asiakasturvallisuutta noudattaen.

Ammattitaidon osoittamistavat

Tutkinnon suorittaja osoittaa ammatillisen osaamisensa työskentelemällä päivittäisissä työtehtävissä monikulttuurisessa työympäristössä. Näitä päivittäisiä työtehtäviä voivat olla esimerkiksi ohjausryhmissä toimimiseen, tiedon tuottamiseen, verkostoitumiseen, tekstinkäsittelyyn tai monikulttuurisissa työryhmissä toimimiseen liittyvät tehtävät.

Arvioijat seuraavat ja arvioivat tutkinnon suorittajan toimintaa sekä antavat toiminnasta kirjallisen arvion. Tutkinnon suorittaja voi täydentää tutkintosuorituksiaan prosessin aikana tuotetuilla dokumenteilla, jotka arvioituina ovat osa hänen arviointiaineistoaan.

3.3 Asiakasohjaus ja viranomaisneuvonta

Pakollinen tutkinnon osa

Ammattitaitovaatimukset	
Tutkinnon suorittaja osaa edistää integraatiota.	
Arvioinnin kohteet	Arvioinnin kriteerit
Asiakkaan osallisuuden tukeminen	<p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • soveltaa työssään yhteiskunnallista osallisuutta lisääviä sosiaalisia, koulutuksellisia ja terveydellisiä tekijöitä • tunnistaa syrjäytymiseen johtavia syitä ja käyttää monipuolisia keinoja syrjäytymisen ehkäisemiseksi • toimii asiakkaan kulttuuritaustan huomioiden • ottaa huomioon romanikulttuuriin liittyviä erityiskysymyksiä ja haasteita asiakkaiden eri elämäntilanteissa • tukee yksilön oikeutta yhdenvertaisuuteen ja osallisuuteen • analysoi ohjattavien taustaa ja tilannetta ammatillisesti sekä toimii ratkaisuhakuisesti • soveltaa eri toimintavaihtoehtoja yhteiskunnan ja romanikulttuurin muutostilanteissa.
Tutkinnon suorittaja osaa tukea yksilöiden ja perheiden hyvinvointia.	
Elämänhallinnan tukeminen	<p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • välittää tietoa koulutuksen ja työn merkityksestä lasten, nuorten ja aikuisten elämänhallinnan ja tulevaisuuteen orientoitumisen keinona • tukee koulutuksen ja työllistymisen edellytyksiä yhteistyössä yksilön, perheen ja eri toimijoiden kanssa • tukee yksilön ja perheen kokonaisvaltaista osallisuutta ohjaamalla heitä harrastus-, vapaa-ajan ja sivistystoiminnan pariin • edistää työssään terveellisten ja liikunnallisten elämäntapojen toteutumista yksilön ja perheiden hyvinvoinnin tukemiseksi • arvioi kriittisesti omaa osaamistaan suhteessa työnkuvaansa ja tehtävänsä sekä suhtautumistaan asiakkaisiin ja heidän elämäntilanteeseensa

	<ul style="list-style-type: none"> • noudattaa työssään sosiaalisen ja kulttuurisen kestävän kehityksen periaatteita • noudattaa työssään ehdotonta vaitiolovelvollisuutta.
Tutkinnon suorittaja osaa ohjata asiakkaita palveluiden piiriin.	
Palveluihin ohjaaminen	<p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • arvioi ammatillisesti ja asiakaslähtöisesti asiakkaan kokonaisvaltaisen elämäntilanteen perusteella hänen neuvonta- ja ohjaustarpeensa • hakee ajantasaista ja asiakkaan tarpeenmukaista tietoa soveltuvista koulutuksista, sosiaali- ja terveyspalveluista, työvoimahallinnon tai muista tarvittavista palveluista • punnitsee yhdessä asiakkaan kanssa esille otettuja vaihtoehtoja • ohjaa asiakkaan eteenpäin hänen tarpeensa mukaisesti julkisen-, yksityisen- tai kolmannen sektorin palveluihin • noudattaa työssään ehdotonta vaitiolovelvollisuutta sekä henkilöstö- ja asiakasturvallisuutta • toimii asiakaslähtöisesti ja yhteistyökykyisesti • soveltaa romanikulttuurin tuntemustaan ohjaus- ja neuvontatyöhön.
Tutkinnon suorittaja osaa ohjata asiakasta toimimaan työelämäsääntöjen mukaisesti.	
Työlainsäädännön noudattaminen	<p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • tukee ja ohjaa asiakkaan hakeutumista ja sopeutumista työelämään • toimii ohjatessaan asiakasta työnhakutilanteissa ja työtehtäviä määriteltäessä sekä työsopimuksia laadittaessa yleisiä työnhakukäytäntöjä ja työmarkkinajärjestelmää hyödyntäen • soveltaa työ- ja virkasuhteeseen liittyviä velvollisuuksia ja etuja.
Tutkinnon suorittaja osaa avustaa asiakasta tämän asioidessa viranomaisten kanssa.	
Viranomaisyhteistyö	<p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • toimii rakentavasti ja ammatillisesti eri asiantuntijoiden ja viranomaisten kanssa • käyttää palvelujärjestelmiä ja ohjaa asiakkaan viranomaispalveluihin

	<ul style="list-style-type: none"> • valmistautuu ammatillisesti ja asiallisesti asiakastapaamisiin ja -neuvotteluihin keräten tarvittavaa materiaalia ja tietoa • avustaa ja tukee asiakasta käytännönläheisesti lomakkeiden täyttämässä, anomusten laatimisessa, ajanvarauksien tekemisissä tai yhteydenotoissa • toimii tunnistaen romanikulttuurin erityispiirteitä johtuvia viestinnällisiä ja tiedollisia tarpeita • noudattaa työssään ehdotonta vaitiolovelvollisuutta.
--	---

Tutkinnon suorittaja osaa toimia yhteistyössä järjestötoiminnassa.

Järjestötyö	<p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • työskentelee järjestötyön luonteen vaatimalla tavalla • työskentelee yhteistyössä järjestöjen kanssa • käyttää yhdistyslainsäädännön peruseriaatteita yhteistyön välineenä • selvittää Suomessa toimivien romanijärjestöjen toimintaa ja tavoitteita ja tekee tarvittavaa yhteistyötä.
-------------	---

Ammattitaidon osoittamistavat

Tutkinnon suorittaja osoittaa ammatillisen osaamisensa viranomaisessa toimimisessa. Hänellä on hyvä käsitys yhteiskunnallista osallisuutta tukevista palvelusektoreista ja käytettävissä olevista tietolähteistä. Osaaminen osoitetaan osana pitkäkestoisempaa työprosessia asiakkaiden neuvonta- ja ohjaustyössä aidossa monikulttuurisessa toimintaympäristössä kuten virastoissa, oppilaitoksissa, järjestötyössä, vapaaehtoistyössä, seurakunnissa tai hankkeissa. Ammattitaidon osoittamista täydennetään tarvittaessa kirjallisilla tuotoksilla, projektitöillä, suullisilla perusteluilla tai niiden erilaisilla yhdistelmillä.

Arvioijat seuraavat ja arvioivat tutkinnon suorittajan toimintaa sekä antavat toiminnasta kirjallisen arvion. Tutkinnon suorittaja voi täydentää tutkintosuorituksiaan prosessin aikana tuotetuilla dokumenteilla, jotka arvioituina ovat osa hänen arviointiaineistoaan.

3.4 Pienryhmän ohjaaminen

Valinnainen tutkinnon osa

Ammattitaitovaatimukset	
Tutkinnon suorittaja osaa suunnitella ja ohjata virkistystoimintaa.	
Arvioinnin kohteet	Arvioinnin kriteerit
Virkistys- ja harrastustoiminnan järjestäminen	<p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • etsii monipuolisia harrastusmahdollisuuksia asiakasryhmille vapaa-ajan toimintaan • selvittää, suunnittelee ja käyttää harrastustoiminnan toteuttamiseen eri rahoitusmuotoja • suunnittelee pienryhmän harrastustoiminnan tavoitteet asiakkaiden sekä ajankohtaisten ja paikallisten tarpeiden mukaan • suunnittelee toiminnalle tarvittavat tilat, sisällyksen, aikataulun ja tarkennetun ohjelman • tiedottaa toiminnasta muiden toimijoiden kanssa sovitulla tavalla • kannustaa monipuoliseen vapaa-ajan toimintaan ja harrastuksiin • tiedottaa asiakkaille täsmällisistä aikatauluista, kurssiohjelmasta ja toiminnan tavoitteista • kokoaa tarvittavaa kurssimateriaalia • ohjaa erilaisia ryhmiä motivoivasti ja kannustavasti harrastusten piiriin • työskentelee yhteistyökykyisesti ja joustavasti pienryhmän ohjaajana. • kantaa vastuuta omasta työkyvystään, ergonomiastaan sekä työ- ja vapaa-ajan tasapainosta.
Tutkinnon suorittaja osaa ohjata romanien pienryhmätoimintaa.	
Pienryhmätoiminnan järjestäminen romaneille	<p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • edistää ja kehittää romanikulttuuria ja romanikielen kehittymistä harrastustoiminnan avulla • järjestää kulttuuria tukevaa harrastustoimintaa romaneille • ottaa huomioon romanikulttuurin erityispiirteet romaneille järjestettävässä toiminnassa • tiedottaa aktiivisesti ja monipuolisesti toiminnasta ryhmän kokoamiseksi • motivoi ryhmää ja yksilöä sitoutumaan ryhmän toimintaan ja tavoitteisiin

	<ul style="list-style-type: none"> • käyttää työssään monipuolisia ja asiakasryhmille yksilöllisesti suunniteltuja ryhmätyömenetelmiä • ohjaa yhteisölliseen toimintaan • toimii yhteistyökkyisesti ja joustavasti pienryhmän ohjaajana, jäsenenä ja yhteistyökumppanina • dokumentoi ja arvioi toimintaa.
--	--

Ammattitaidon osoittamistavat

Tutkinnon suorittaja osoittaa ammatillisen osaamisensa suunnittelemalla ja ohjaamalla pienryhmälle harrastus- ja virkistystoimintaa. Hän osoittaa osaamisensa esimerkiksi järjestämällä romanikielen keskustelupiirin, romanasun osien ompelukurssin tai ohjattua musiikkitoimintaa. Aito monikulttuurinen tai romanien pienryhmän toimintaympäristö voi olla esimerkiksi oppilaitos, kunta, järjestö, seurakunta tai yksityinen tila. Ammattitaidon osoittamista täydennetään tarvittaessa kirjallisilla tuotoksilla, projektitöillä, suullisilla perusteluilla tai niiden erilaisilla yhdistelmillä. Arvioijat seuraavat ja arvioivat tutkinnon suorittajan toimintaa sekä antavat toiminnasta kirjallisen arvion. Tutkinnon suorittaja voi täydentää tutkintosuorituksiaan prosessin aikana tuotetuilla dokumenteilla, jotka arvioituina ovat osa hänen arviointiaineistoaan.

3.5 Monikulttuurisen tapahtuman tai näyttelyn järjestäminen

Valinnainen tutkinnon osa

Ammattitaitovaatimukset	
Tutkinnon suorittaja osaa suunnitella monikulttuuria esittelevän tapahtuman tai tuotannon.	
Ammattitaitovaatimukset	Arvioinnin kohteet ja kriteerit
Kulttuuritapahtuman suunnitteleminen	<p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • hankkii tietoa ja hyödyntää sitä tapahtuman suunnittelussa • suunnittelee tapahtuman kulttuurisensitiivisesti tietylle kohderyhmälle • selvittää tapahtumaan liittyvät luvat, sopimukset, vakuutukset ja turvallisuuteen liittyvät toimenpiteet • tekee kirjallisesti kulttuuritapahtuman sisällöllisen, ajallisen ja taloudellisen suunnitelman • suunnittelee tapahtuman tiedottamisen • toimii joustavasti ja vuorovaikutteisesti muiden toimijoiden kanssa.

Tutkinnon suorittaja osaa järjestää romanikulttuuria esittelevän tapahtuman tai tuotannon.

Kulttuuritapahtuman järjestäminen

Tutkinnon suorittaja

- osallistuu ennakkoon suunnitellun tapahtuman tai sen osan toteuttamiseen määritellylle kohderyhmälle
- noudattaa tapahtuman suunnitelmaa sekä ennakoi muutoksia ja reagoi niihin
- huolehtii tapahtuman käytännön järjestelyistä kuten tilan ylläpidosta, siisteydestä ja vartioinnista
- tiedottaa tapahtumasta käyttäen monipuolisesti eri viestintäkanavia
- tiedottaa tehokkaasti erikseen määritellylle kohderyhmälle
- laatii tapahtumasta lyhyen kirjallisen tiedotteen yhdessä tai itsenäisesti suomen kielellä, romani-kielellä ja jollain vieraalla kielellä
- tekee laskelman tapahtuman toteutuneista kustannuksista
- dokumentoi ja arvioi tapahtuman järjestämisen eri vaiheet.

Ammattitaidon osoittamistavat

Tutkinnon suorittaja osoittaa ammatillisen osaamisensa suunnittelemalla ja järjestämällä monikulttuurisen tapahtuman kuten näyttelyn, konsertin tai seminaarin. Tutkinnon suorittaja osoittaa tapahtuman suunnittelussa ja toteutuksessa vuorovaikutus- ja verkostoitumistaitoja sekä valitun kulttuurialueen tuntemusta. Tutkinnon suorittaja tekee kirjallisen suunnitelman ja loppuarvioinnin järjestetävästä tapahtumasta.

Ammattitaidon osoittamista täydennetään tarvittaessa kirjallisilla tuotoksilla, projektitöillä, suullisilla perusteluilla tai niiden erilaisilla yhdistelmillä. Arvioijat seuraavat ja arvioivat tutkinnon suorittajan toimintaa sekä antavat toiminnasta kirjallisen arvion. Tutkinnon suorittaja voi täydentää tutkintosuorituksiaan prosessin aikana tuotetuilla dokumenteilla, jotka arvioituina ovat osa hänen arviointiaineistoaan.

3.6 Romanikielen käyttäminen

Valinnainen tutkinnon osa

Ammattitaitovaatimukset	
Tutkinnon suorittaja osaa välittää romanikielen kielitietoa.	
Ammattitaitovaatimukset	Arvioinnin kohteet ja kriteerit
Romanikielestä ja sen käytöstä tiedottaminen	<p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • välittää asiakkailleen ja yhteistyötahoilleen tietoa romanikieleen liittyvästä lainsäädännöstä ja erityisesti kielioikeuksien toteutumisesta • hankkii aktiivisesti romanikieleen liittyvää tutkimustietoa, julkaisuja, kirjallisuutta ja artikkeleita • keskustelee ja tiedottaa aktiivisesti romanikielen historiasta, asemasta, kansallisesta kehittämis-työstä sekä elvyttämistoimista yhteistyökumppaneille, viranomaisille ja asiakkailleen • tukee romanikielen arkista käyttöä vaihtelevissa tilanteissa • kehittää omaa taitoaan keskustella, lukea ja kirjoittaa romanikielellä • vahvistaa ja tukee romanikulttuurin asemaa yhtenä suomalaisena kulttuurina käyttämällä luontevasti kulttuurin omaa kieltä.
Tutkinnon suorittaja osaa tukea pienryhmää romanikielen opinnoissa.	
Romanikielen käytön tukeminen	<p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • tukee ja ohjaa pienryhmää romanikielen kieliopinnoissa • käyttää työssään luontevaa romanikieltä • kannustaa ja rohkaisee ryhmää ja yksilöitä romanikielen käyttöön vaihtelevissa arkisissa tilanteissa • kehittää yhteistyössä romanikieltä.
Oppimateriaalin käyttö	<p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • käyttää ja soveltaa valmista oppimateriaalia romanikieltä opiskeleville pienryhmille • tekee yhteistyötä muiden romanikieltä puhuvien asiantuntijoiden kanssa • tuottaa yksinkertaista ja inspiroivaa oppimateriaalia pienryhmän kieliopintoihin.

Ammattitaidon osoittamistavat

Tutkinnon suorittaja osoittaa ammatillisen osaamisensa romanikielen käyttäjänä, ohjaajana ja kehittäjänä pienryhmissä, kielipesissä, romanikielisen materiaalin valmistelutyössä sekä esityksissään oppilaitoksissa, järjestöissä, vapaaehtoistoiminnassa, mediassa tai hankkeissa. Ammattitaidon osoittamisessa painotetaan erityisesti romanikielen arkikäyttöä ja romanikielen ylläpitämistä lisääviä ohjaustaitoja tai edistämistyötä.

Ammattitaidon osoittamista täydennetään tarvittaessa kirjallisilla tuotoksilla, projektitoilla, suullisilla perusteluilla tai niiden erilaisilla yhdistelmillä, jotka arvioituina ovat osa hänen arviointiaineistoaan. Tutkinnon suorittajan itsearviosta suullisesti ja kirjallisesti on osa tämän tutkinnon osan arviointiaineistoa.

3.7 Tutkinnon osa perus-, ammatti- tai erikoisammattitutkinnosta

Valinnainen tutkinnon osa

Romanikulttuurin ohjaajan ammattitutkintoon voidaan sisällyttää yksi valinnainen tutkinnon osa perus-, ammatti- tai erikoisammattitutkinnoista, joiden tutkintojen perusteista Opetushallitus on päättänyt. Valinnainen tutkinnon osa mahdollistaa ammattitaidon osoittamisen ammattialueella henkilökohtaisen kiinnostuksen, kokemuksen ja osaamisen mukaan.

Tutkinnon järjestäjällä tulee olla voimassa oleva ko. näyttötutkinnon järjestämissopimus tai koulutuksen järjestäjä voi ostaa näyttötutkintotilaisuudet sellaiselta tutkinnon järjestäjältä, jolla on näyttötutkinnon järjestämissopimus ko. tutkintoon.

Todistuksen kyseisen osan suorittamisesta antaa aina ko. perus-, ammatti- tai erikoisammattitutkinnosta vastaava tutkintotoimikunta. Romanikulttuurin ohjaajan tutkintotoimikunta hyväksyy kyseisen tutkinnon osan osaksi romanikulttuurin ohjaajan ammattitutkintoa todistuksen perusteella.

Liite

ROMANIKULTTUURIN OHJAAJAN AMMATIN KUVAUS

Romanit ovat vähemmistöryhmä, jolla on virallisesti tunnustettu vähemmistöasema sekä yhtäläiset oikeudet ja velvollisuudet Suomen kansalaisina. Suomen perustuslaissa on erikseen säädetty romanien ja muutamien muiden ryhmien oikeudesta ylläpitää ja kehittää omaa kieltään ja kulttuuriaan.

Romanien oman osallistumisen ja vaikuttamisen lisääntyminen on luonut hallinnollisia ja järjestöpohjaisia rakenteita paikallisella, alueellisella, valtakunnallisella ja kansainvälisellä tasolla. Monista kansallisista ja kansainvälisistä hankkeista ja projekteista on tullut tavanomainen keino kehittää toimintamalleja huomioimaan romani- ja monikulttuurisuusnäkökulma eri sektoreilla. Nämä toiminnot ovat puolestaan tuottaneet romanikulttuuriin erikoistuneen monipuolisen ammattikunnan ja romaniasioihin keskittyneen moniammatillisen verkoston.

Suomessa monikulttuurisuusosaamisen tarve näkyy myös romanivähemmistöä koskevan asiantuntijatiedon tarpeen lisääntymisenä, johon romanikulttuurin ohjaajat voivat vastata. Romanikulttuurin ohjaajan ammattitutkinto on yksi keino syventää ja osoittaa romanikysymysten kanssa työskentelevien henkilöiden osaamisen taitoja. Romanikulttuurin ohjaajalla on erityisosaamisena kokonaisvaltaista ja jäsentynyttä tietoa romanikulttuurista, jota tarvitaan tiedottamisessa, romanien aseman, kielen ja kulttuurin edistämisessä, kulttuurin esittämisen- ja tuotantoproduktioissa sekä yhteiskunnallisessa toiminnassa yleensä.

Romanikulttuuriohjaajan ammattitutkinto tarjoaa ammattinimikkeen esimerkiksi kunnissa ja järjestöissä jo nyt romanityötä tekeville henkilöille tai romanikulttuurin esittämisen- ja tuotantoproduktioissa työskenteleville henkilöille. Lisäksi romanikulttuurin ohjaajan ammattitutkinto mahdollistaa erikoistumisalueen niille, joilla on jo jokin muu ammatillinen tutkinto.

Tutkinnon suorittanut kykenee toimimaan monipuolisesti verkostoituneissa yhteisöissä ja moniammatillisissa työryhmissä. Hän kykenee tunnistamaan ja käsittelemään romanikulttuuriin liittyviä erityiskysymyksiä ja haasteita eri elämäntilanteissa. Hän kykenee kohtaamaan työssään romaniasiakkaita, muista kulttuureista tulevia henkilöitä, viranomaisia sekä eri ammattiryhmien edustajia, koska hän tiedostaa eri ammattiryhmien tiedon tarpeen romanikulttuurista. Tutkinnon suorittaneella on valmiudet toimia erilaisten organisaatioiden yleisissä tehtävissä ja hänellä on hyvät vuorovaikutustaidot.

Valinnaiset tutkinnon osat mahdollistavat ammattitutkinnon suorittamisen yhdellä ammattialueella henkilökohtaisen kiinnostuksen, kokemuksen ja osaamisen mukaan.

Painettu
ISBN 978-952-13-4635-4
ISSN 1798-887X

Verkkajulkaisu
ISBN 978-952-13-4636-1
ISSN 1798-8888

Opetushallitus on hyväksynyt nämä näyttötutkinnon perusteet ammatillisesta aikuiskoulutuksesta annetun lain nojalla.

Näyttötutkinnot ovat erityisesti aikuisväestöä varten suunniteltu ja kehitetty tutkinnon suorittamistapa.

Näyttötutkintojen suunnittelu ja toteuttaminen perustuvat opetusalan ja työelämän asiantuntijoiden tiiviiseen yhteistyöhön.

Opetushallitus
www.oph.fi
www.oph.fi/nayttotutkinnot
www.oph.fi/nayttotutkintojen_perusteet